
Trosan kunnan suomen kielen hallintoalueeseen liittyvä toimintasuunnitelma

2015–2018

1. Taustatiedot

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (SFS 2009: 724) astui voimaan 1. tammikuuta 2010. Lain tavoitteena on vahvistaa vähemmistöjen vaikutusmahdollisuuksia, suojata kansallisia vähemmistöjä ja tukea historiallisia vähemmistökieliä siten, että ne säilytetään Ruotsissa.

Laki takaa koko maan kattavan perussuojan viidelle vähemmistölle: ruotsinsuomalaiset, tornionlaaksolaiset, saamelaiset, juutalaiset ja romanit. Lisäksi muutamat vähemmistökielet saavat lisätyn suojan hallintoalueiden muodossa: suomi, meänkieli ja saame.

Trosan kunta on kuulunut suomen kielen hallintoalueeseen 1. helmikuuta 2014 alkaen, mikä tarkoittaa, että kunnan asukkailla on tiettyjä oikeuksia tukeen ja palveluihin suomen kielellä. Noin 14 prosentilla Trosan kunnan asukkaista on suomenkielinen tausta. Se tarkoittaa, että noin 1 600 kunnan asukasta on joko syntynyt Suomessa tai että heidän vanhempansa tai isovanhempansa ovat syntyneet Suomessa (SCB 2011). Vähemmistöön kuulumisen on kuitenkin identiteettikysymys, joka perustuu omaan arviointiin. Siksi ei ole olemassa tarkkoja ohjeita tiettyyn vähemmistöryhmään kuulumisesta eikä siitä, kenen odotetaan hyödyntävän vähemmistölainsäädännön mukaisia oikeuksia.

Suomen kielen hallintoalueeseen on kuulunut vuodesta 2015 alkaen yhteensä 59 kuntaa ja 13 läänin maakäräjää. Södermanlandin alueeseen kuuluvat Oxelösund, Eskilstuna, Trosa ja maakäräjät.

2. Lainsäädäntö kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä

Vähemmistölainsäädännön mukaiset oikeudet

Laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724) muodostaa pohjan kuntien toiminnalle suomen kielen hallintoalueiden osalta. Koko maata koskevia oikeuksia, jotka kattavat kaikki viisi kansallista vähemmistökieltä, kutsutaan *perussuojaksi*.

- Hallintoviranomaisen on tiedotettava kansallisia vähemmistöjä vähemmistöjen oikeuksista sopivalla tavalla ja tarpeen vaatiessa.
(3 § Laki (2009:724) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)
- Yleisenä ja erityisenä vastuuna on suojata ja edistää kansallisia vähemmistökieliä sekä edistää kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää ja kehittää kulttuuriaan Ruotsissa. Etenkin lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman vähemmistökielen käyttöä on edistettävä.
(4 § Laki (2009:724) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)
- Hallintoviranomaisten on annettava kansallisille vähemmistöille mahdollisuus vaikuttaa vähemmistöjä koskeviin asioihin ja neuvoteltava asioista vähemmistöjen edustajien kanssa mahdollisuuksien mukaan.
(5 § Laki (2009:724) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)

Suomenkielisillä ja saamea sekä meänkieltä puhuvilla on myös erityisiä oikeuksia *kunkin hallintoalueen sisällä*. Oikeudet sisältävät muun muassa seuraavat palvelut:

- Yksittäisillä vähemmistöillä on oikeus käyttää kieltään suullisesti ja kirjallisesti viranomaisyhteyksissä yksittäisissä tapauksissa, joissa viranomainen toimii päättäjänä. Viranomaisilla on vastuu antaa suullinen vastaus samalla kielellä ja antaa pyydettäessä kirjallinen käänös sekä päätöksestä että sen perusteluista. Viranomainen voi päättää tietyn ajan ja paikan, jossa palvelu tarjotaan vähemmistökielellä.
(8 § Laki (2009:724) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)
- Hallintoviranomaisen on järjestettävä paikalle tarvittaessa vähemmistökieliä osaavaa henkilöstöä yksittäisiä viranomaistilanteita varten.
(11 § Laki (2009:724) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)
- Kuntien erityisenä vastuuna on järjestää vanhustenhoito, esiopetus ja muu pedagoginen toiminta joko kokonaan tai osittain vähemmistökielellä, jos joku hallintoalueella sitä pyytää. (17–18 § Laki (2009:724) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä)

3. Järjestäminen ja rahoitus

Trosan kunnan toiminta ja menetelmät

Tultuaan osaksi suomen kielen hallintoaluetta Trosan kunta on toteuttanut ja osallistunut useisiin kunnan asukkaiden kulttuuria ja kieltä edistäviin toimenpiteisiin.

Kunnan kansliaosasto vastaa hallintoaluetuon johtamisesta, ja kansliapäällikkö toimii *kunnan koordinaattorina* hallintoalueeseen liittyvien asioiden osalta. Kunta on myös perustanut hallintoalueeseen liittyvää toimintaa edistävän työryhmän, jossa on virkamiehiä koulutuksen, terveydenhuollon, kirjastopalveluiden sekä kulttuurin ja vapaa-ajan alueilta.

Kunta järjestää vuosittain säännöllisiä kaikille avoimia neuvottelukokouksia, joihin vähemmistöryhmä kutsutaan, jotta vähemmistöryhmä voi osallistua ja ottaa kantaa alueen ajankohtaiseen ja suunniteltuun toimintaan. Kokouksiin osallistuu myös kunnan suomen kielen hallintoalueen työryhmä.

Kunnanhallituksen valtuutusjärjestelyn mukaisesti kunnan koordinaattori vastaa kunnan vuosittaisen hallintoalueeseen liittyvän toiminnan valtiontuen jakamisesta (katso tiedot alla). Valtiontuen jakamisen on kuitenkin tapahduttava vuoropuheluna neuvotteluryhmän kanssa.

Valtiontuki

Hallintoalueeseen kuuluville kunnille myönnetään vuosittain valtiontuki, joka kattaa vähemmistölain mukaisten oikeuksien aiheuttamat lisäkustannukset. Valtiontuen jakamisen on tapahduttava kansallisten vähemmistöjen kanssa neuvottelemalla ja kunnassa vallitsevien tarpeiden perusteella.

Asetuksen (2009:1299) kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä mukaisesti lääninhallituksen vastuulla on seurata lain täytäntöönpanoa hallintoviranomaisten osalta ja pyytää vuosittain talouden kirjanpito, joka osoittaa, kuinka valtiontuki on käytetty.

4. Toimenpiteet

Alla esitetään yhteenveto kunnan suunnittelemista toimenpiteistä, jotka liittyvät suomen kielen hallintoalueeseen. Toimintasuunnitelma perustuu vähemmistölainsäädäntöön, toimenpiteisiin, tarpeisiin ja resursseihin. Toimintasuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain *kartoittamisen* lisäksi. Kartoittamisesta/Seurannasta raportoidaan neuvotteluryhmälle vuosittain ja ennen uuden toimintasuunnitelman hyväksymistä.

Tiedot ja viranomaisyhteydet

Lainsäädäntö

Hallintoviranomaisen on tiedotettava kansallisia vähemmistöjä vähemmistöjen oikeuksista sopivalla tavalla ja tarpeen vaatiessa. (3 §)

Hallintoviranomaisen on järjestettävä paikalle tarvittaessa vähemmistökieliä osaavaa henkilöstöä yksittäisiä viranomaistilanteita varten. (11 §)

Yksittäisillä vähemmistöillä on oikeus käyttää kieltään suullisesti ja kirjallisesti viranomaisyhteyksissä yksittäisissä tapauksissa, joissa viranomainen toimii päättäjänä. Viranomaisilla on vastuu antaa suullinen vastaus samalla kielellä ja antaa pyydettyessä kirjallinen käänös sekä päätöksestä että sen perusteluista. Viranomainen voi päättää tietyn ajan ja paikan, jossa palvelu tarjotaan vähemmistökielillä. (8 §)

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Kommentti
Kunnan yleinen <i>tietoesite</i> asukkaiden vähemmistölainsäädännön mukaisista oikeuksista päivitetään ja asetetaan toimintaan osallistuvien saataville.	Vuosittain tarkistettava esite on saatavilla kunnantalolla, kirjastossa, esikouluissa ja tietyissä hoitopaikoissa.	Kunnan koordinaattori	Esite laadittiin alun perin vuonna 2014.
Kunnan verkkosivustossa ylläpidetään ajankohtaista tietoa suomen kielen hallintoalueesta, toimenpiteistä ja neuvottelukokouksista.	Tietoja päivitetään jatkuvasti.	Kunnan koordinaattori	
Yleistä tietoa ja tietoa ajankohtaisista tapahtumista <i>julkaistaan</i> sopivan tiedotusvälineen kautta.	Yleistä tietoa julkaistaan jatkuvasti. Tapahtumista tiedotetaan tarvittaessa.	Kunnan koordinaattorin vuoropuhelu viestintäpäällikön kanssa.	
Suomen kieltä osaavaa sisäistä ja ulkoista <i>henkilökuntaa</i> on oltava saatavilla, jotta kunta voi toimittaa lakisääteisiä palveluita suomen kielellä.	Tehdään jatkuvasti.	Kunnan koordinaattori	

--

Kulttuurin edistäminen			
<p>Lainsäädäntö <i>Yleisenä ja erityisenä vastuuna on suojata ja edistää kansallisia vähemmistökieliä sekä edistää kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää ja kehittää kulttuuriaan Ruotsissa. Etenkin lasten kulttuuri-identiteetin kehitystä ja oman vähemmistökielen käyttöä on edistettävä. (4 §)</i></p>			
Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Kommentti
Kunnan on järjestettävä jatkuvasti <i>toimintoja</i> , joiden tavoitteena on edistää vähemmistöryhmän kulttuuri-identiteettiä.	Tehdään jatkuvasti.	Kunnan koordinaattorin vuoropuhelu kulttuurikonsultin kanssa.	Toimintoja voidaan järjestää joko kunnassa tai yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa.
Kunnan on tuettava <i>yleistä aloitteellisuutta</i> toimintoihin, joiden tavoitteena on edistää vähemmistöryhmän kulttuuri-identiteettiä.	Tehdään jatkuvasti. Neuvotteluryhmä ottaa kantaa valtiontuen jakamiseen.	Kunnan koordinaattorin vuoropuhelu kulttuurikonsultin kanssa.	Kuntalaisille on annettava mahdollisuus hyödyntää valtiontukea toimintoihin, jotka toteutetaan hallintoalueen puitteissa.
Kunta tarjoaa kirjallisuutta ja muuta suomenkielistä lainattavaa materiaalia kunnankirjaston kautta.	Tehdään jatkuvasti.	Kulttuuripäällikkö	Kuntalaisille annetaan mahdollisuus ehdottaa kirjallisuushankintoja.
Neuvottelu			
<p>Lainsäädäntö <i>Hallintoviranomaisten on annettava kansallisille vähemmistöille mahdollisuus vaikuttaa vähemmistöjä koskeviin asioihin ja neuvoteltava asioista vähemmistöjen edustajien kanssa mahdollisuuksien mukaan. (5 §)</i></p>			
Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Kommentti
Kunnan on järjestettävä <i>säännöllisiä neuvottelukokouksia</i> , joissa vähemmistöryhmällä on mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin aiheisiin.	Neuvottelukokouksia järjestetään vähintään neljä kertaa vuodessa.	Kunnan koordinaattori	Neuvottelukokoukset ovat avoimia kaikille, ja niistä tiedotetaan kunnan verkkosivustossa. Kokousten muistiinpanot käännetään suomeen, jonka jälkeen ne ovat

			saatavilla kunnan verkkosivustossa.
Suomen kielen hallintoalueen <i>valtiontuen jakamisen</i> on tapahduttava vuoropuheluna neuvotteluryhmän kanssa.	Tehdään jatkuvasti kokouksissa neuvotteluryhmän kanssa.	Kunnan koordinaattori	

Esiopetus ja vanhustenhoito			
<p>Lainsäädäntö <i>Kuntien erityisenä vastuuna on järjestää vanhustenhoito, esiopetus ja muu pedagoginen toiminta joko kokonaan tai osittain vähemmistökielellä, jos joku hallintoalueella sitä pyytää. (17–18 §)</i></p>			
Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Kommentti
Kunnan on <i>tiedotettava</i> kaikkia, jotka hakevat vanhustenhoito- tai esiopetuspaikkaa siitä, että heillä on oikeus kunnalliseen vanhustenhoitoon ja esiopetustoimintaan suomen kielellä.	Tehdään jatkuvasti samalla, kun kunnan asukas/edunvalvoja hakee vanhustenhoito-/esiopetuspaikkaa.	Terveystieteiden ja terveysalan johtaja / opetusjohtaja	
Kunnan on huolehdittava, että saatavilla on <i>riittävän kielitaidon omaavaa henkilöstöä</i> , jotta suomenkielisen vanhustenhoidon ja esiopetustoiminnan tarpeisiin vastataan.	Tehdään jatkuvasti.	Terveystieteiden ja terveysalan johtaja / opetusjohtaja	
Kunnan on tarjottava vanhustenhoito ja lasten päivähoito osittain suomen kielellä asukkaille, jotka palvelua pyytävät.	Tehdään jatkuvasti.	Terveystieteiden ja terveysalan johtaja / opetusjohtaja	